

การพัฒนารูปแบบศูนย์บริการ ด้านการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว
(Orientation and Mobility (O&M)) โดยการมีส่วนร่วมของจิตอาสา¹
โดย นายจักรภพ ดุลศิริชัย² และคณะ³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบศูนย์บริการ ด้านการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility (O&M)) โดยการมีส่วนร่วมของจิตอาสา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) วัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ เพื่อศึกษาบทบาทของจิตอาสาในการให้บริการทักษะO&Mกับคนตาบอดในชุมชน เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการฝึกทักษะ(O&M) และเพื่อเตรียมความพร้อมของการเป็นศูนย์บริการคนพิการด้านO&M ที่ดำเนินงานโดยจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นจิตอาสา จำนวน 9 ราย **ผลการวิจัย** พบว่า จิตอาสา มีบทบาทในการให้บริการทักษะ(O&M) โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ จิตอาสาที่ดำเนินงานในพื้นที่ร่วมกับศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดโดยชุมชน จิตอาสาที่ดำเนินงานในพื้นที่แต่ยังไม่เคยเข้าร่วมงานกับศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดโดยชุมชน และจิตอาสาที่มีบทบาทเป็นญาติของคนตาบอด รูปแบบการให้บริการฝึกทักษะ(O&M) กับคนตาบอดในชุมชน จิตอาสาเป็นผู้ให้บริการ โดยมีเจ้าหน้าที่ภาคสนาม CBR เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในการให้บริการ ทำให้คนตาบอดได้รับบริการเพิ่มมากยิ่งขึ้น ศูนย์บริการคนพิการด้าน (O&M) ที่ดำเนินงานโดยจิตอาสา สามารถดำเนินการได้ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอดในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ควรเร่งส่งเสริมสนับสนุน เกิดการให้บริการO&M ของจิตอาสาสำหรับคนตาบอดในชุมชน ให้ได้รับการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ควรมีมาตรฐานบริการO&Mของจิตอาสา

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ ควรมีการนำผลการศึกษาวิจัยไปสู่กระบวนการปฏิบัติจริงในพื้นที่ ให้คนตาบอดได้รับการบริการที่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ส่งเสริมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านO&M ในพื้นที่ การปรับปรุงนโยบายภายในหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการให้บริการO&M ให้มีความพร้อมในการฟื้นฟูศักยภาพของคนตาบอดในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นหลักสูตรการให้บริการO&M ในแต่ละช่วงวัยและระดับความพิการของคนพิการทางการเห็น เพื่อสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความยั่งยืนของการให้บริการO&M ของจิตอาสาในแง่มุมต่างๆ และควรมีการทำวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลของการรับบริการศูนย์บริการด้านO&M เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาระบบอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ O&M จิตอาสา การมีส่วนร่วม ศูนย์บริการคนพิการ

¹ การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบศูนย์บริการ ด้านการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility (O&M)) โดยการมีส่วนร่วมของจิตอาสา ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการวิจัยจากสกว.

² ผู้อำนวยการศูนย์บริการการคนพิการ/หัวหน้าสำนักสร้างเสริมการจ้างงานคนตาบอด มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

³ เจ้าหน้าที่ภาคสนาม ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดโดยชุมชน มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

Project Code: SRI58M0415
Project Title: The development of service centers for Orientation and Mobility (O&M) based on volunteer support
Investigators: Chakkrachon Dunsirichai et al.
Project period: 1 september 2015 – 30 september 2016

Abstract

The research on “The development of service centers for Orientation and Mobility (O&M) based on volunteer support” is a participatory action research aiming to explore the roles of volunteers in the delivery of services to instill O&M skills among persons with visual impairment in the community, to develop the modules for the O&M skill training and to prepare for the establishment of service centers for persons with disabilities focusing on O&M skills carried out by volunteers in Roi-Et province. The research population and samplings group includes nine volunteers. The research findings suggest that volunteers instrumental in delivering O&M skill training services can be divided into three groups including volunteers working in the local area with the community based rehabilitation center for the persons with visual impairment, volunteers working in the local area but have yet to work with the community based rehabilitation center for the persons with visual impairment, and volunteers who are relatives of the persons with visual impairment. The O&M skill training provided for the persons with visual impairment in the community is carried out by the volunteers with CBR field staff being the supervisors giving advice. This has increased affect to the service among the persons with visual impairment. The O&M for persons with disabilities operated by volunteers can function with participation from the partner organizations working with the persons with visual impairment in the community.

Policy recommendations: The Department of Empowerment of Persons with Disabilities should expedite the effort to promote the delivery of O&M services with help from volunteers for the persons with visual impairment in the community to ensure that all of them have access to the services equally based on the potential of each individual and per the standards of O&M services by the volunteers.

Practical recommendations: The research findings should be translated into an action plan in the area to ensure the persons with visual impairment have access to the services to serve their needs and to minimize social inequalities. The service center can become resource center on O&M services in the local area. Policies internally adopted in agencies should also be improved to ensure the readiness to deliver O&M services for the comprehensive rehabilitation of the persons with visual impairment.